

DURF TE INVESTEREN IN WELZIJN,
INVESTEREN IN BRUSSELS WELZIJN LOONT!

Memorandum 2014-2019

verkiezingen 25 mei 2014

BRUSSELSE CONTEXT

In het Brussels Gewest komen de rijkste en de armste gemeenten samen. Het stadsgewest kent ook een dubbele internationale uitdaging met uiteenlopende kansen voor expats, personen met een migratie-achtergrond, asielzoekers en personen zonder geldige verblijfsvergunning. Steeds meer mensen in moeilijkheden vinden niet de weg naar de hulp- en dienstverlening.

De oorzaken van de grote kwetsbaarheid van de Brusselse bevolking zijn veelvoudig. Armoede wordt gekenmerkt door een cumulatie en verwevenheid van ongelijkheden en uitsluitingen op verschillende gebieden. Veel Brusselaars worden geconfronteerd met een combinatie van verschillende achterstellingsfactoren: naast moeilijke inschakeling op de arbeidsmarkt en langdurige werkloosheid ook schoolachterstand en laag opleidingsniveau, schuldenoverlast, moeilijke toegang tot de huisvestingsmarkt, veel (kinderen in) huishoudens zonder inkomen uit arbeid, gebrekkig gezondheidskapitaal (met sociale gezondheidsongelijkheden die reeds beginnen in de baarmoeder,...). Bovendien wijzen verschillende indicatoren naar verschillen in geslacht, nationaliteit, huishoudenssituatie, buurt waarin men woont,... Als gevolg van een verhoogde kwetsbaarheid vragen bepaalde bevolkingsgroepen (éénoudergezinnen, thuislozen, mensen met een handicap, ex-gedetineerden,... een specifieke aanpak. (Beleidsnota armoedebestrijding 2009-2014, Brussels Armoederapport 2010)

MEERWAARDE VAN DE WELZIJNSSECTOR

Een actieve welvaartstaat, waar de nadruk steeds meer ligt op het individuele schuldmodel, activeren of sanctioneren en de jacht op sociale fraude splitst de samenleving op, in mensen die erbij horen en zij die er niet bij horen. De welzijnssector komt op voor iedereen van wie het welzijn of de sociale rechten bedreigd zijn. Door mensen te informeren over hun rechten en verantwoordelijkheden en hen te begeleiden naar een betere toekomst wordt sociale uitsluiting tegengegaan.

De welzijnssector staat voor een aanpak op maat: een hulpverlening die vertrekt van de noden, ook al is de vraag niet duidelijk of eenduidig, een begeleiding die rekening houdt met de mogelijkheden en het ritme van de hulpvrager. Eerst moet worden voorzien in de basislevenskwaliiteit: een inkomen, huisvesting en gezondheidszorg. Pas wanneer deze verzekerd zijn, kunnen kinderen en ouders open staan voor onderwijs, opleiding of werk en vrijetijdsbesteding en sluiten ze weer aan bij de maatschappij.

Nog belangrijker is te verhinderen dat mensen in een precare leefsituatie terechtkomen of vervallen. De welzijnssector maakt het verschil door preventief en proactief in te grijpen waardoor noodsituaties of ingrijpende hulpverlening kan worden vermeden.

NOOD AAN EEN STERKE BRUSSELSE WELZIJNSSECTOR

Om een antwoord te bieden aan de toenemende uitdagingen is er nood aan een sterke Brusselse welzijnssector. De sector ontwikkelt hiertoe voortdurend nieuwe methodieken en initiatieven. Er is echter een limiet aan de creativiteit met de beperkte middelen die de welzijnssector toebedeeld krijgt.

De welzijnssector vraagt het beleid in te zetten op onderstaande methodieken, initiatieven, netwerken en pistes die hun meerwaarde al bewezen op het werkveld en voor de hulpvrager.

- **Een sterke eerstelijnswelzijnssector kan proactief en preventief ingrijpen en in een nabegeleiding op lange termijn voorzien door:**
 - in heel het Brussels Gewest actief te zijn via kleinschalige en laagdrempelige basiswerkingen met een duidelijk aanbod;
 - te investeren in nabijheidsdiensten die ingebed zijn in een wijk of een gemeenschap;
 - samen te werken onder een gemeenschappelijke noemer voor uitwisseling van specialisatie en van expertise en taakverdeling, kosten te besparen en toch meer kwaliteit en resultaten te behalen. Een lokaal ingebed voorbeeld zijn de geïntegreerde wijkwerkingen;
 - nauw samen te werken met verenigingen waar armen het woord nemen en zelforganisaties om de meest kwetsbare groepen te bereiken en een aanbod op maat te ontwikkelen.
- **De lokale slagkracht van organisaties wordt versterkt door een constructieve samenwerking met de OCMW's en de gemeentelijke diensten door:**
 - deel te nemen aan de sociale coördinaties die de basis vormen voor een overkoepelend lokaal overleg;
 - samenwerkingsakkoorden af te sluiten met OCMW's voor een duidelijke taakverdeling, afstemming en een continuïteit van de hulpverlening;
 - een regionale werking uit te bouwen complementair aan de lokale bevoegdheid van de OCMW's. De individuele hulp- en dienstverlening en rechten opgebouwd in de ene gemeente vervallen immers wanneer de hulpverlener naar een andere gemeente verhuist.
- **Het werkveld is vragende partij voor een samenwerking over de taal en institutionele grenzen. De aanwezigheid van een Nederlandstalige, Franstalige en bicommunautaire welzijnssector betekent een meerwaarde wanneer ze niet langer parallel naast elkaar werken maar complementair en coöperatief.**

- De welzijnssector moet pragmatisch kunnen omgaan met de (taal)diversiteit van de hulpvragers door een evenwichtig en divers personeelsbeleid en het uitbouwen van de (gratis) diensten van de sociale tolken en interculturele bemiddelaars.

Personen en gezinnen zijn niet enkel Nederlandstalig of Franstalig maar vaak een mix van deze of andere talen. Die talenkennis verschilt naargelang het om de huistaal, de onderwijstaal, de werktaal, de vrijetijdstaal en het officiële taalgebruik gaat. Hulpvragers maken geen onderscheid tussen het Nederlandstalige, Franstalige of tweetalige aanbod. De kwaliteit primeert. Om kwaliteitsvolle hulpverlening te bieden, is er nood aan netwerking en samenwerking over de taalgrenzen heen op verschillende niveaus: hulpverleners, organisaties en overheden.

- De opleiding van sociaal werkers wordt beter afgestemd op de Brusselse grootstedelijke realiteit. Werkveld en onderwijsinstellingen werken samen een aangepast curriculum uit en voorzien in navormingen voor professionelen.
- Door bij onderzoek naar sociale innovatie te vertrekken vanuit de ervaringen en experimenten van het werkveld verhoogt de efficiëntie van het onderzoek en de effectiviteit van de resultaten.

NOOD AAN EEN CONSTRUCTIEVE SAMENWERKING TUSSEN WELZIJNSSECTOR EN BELEID

Het memorandum richt zich tot alle politieke partijen en hun kandidaten voor de regionale, federale en Europese verkiezingen. Enkel met een effectieve en efficiënte samenwerking tussen de verschillende overheden, bevoegdheden en beleidsdomeinen kan samen met het werkveld een antwoord worden geboden op de maatschappelijke uitdagingen gelinkt aan de sociaal-economische situatie van de Brusselaar (armoede, éénoudergezinnen, migratiebewegingen, continue verjonging en internationalisering van de bevolking), de demografische groei en de economische conjunctuur.

- **Correcte financiering van de welzijnssector**

De Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) implementeren de beleidsinstrumenten waarover sinds lang een politiek akkoord bestaat.

- Door de toepassing van de 5%-Brusselnorm komt een einde aan de significante onderinvestering van het domein Welzijn (2,18% in 2009, 2,33 % in 2010) en kan de inhaalbeweging op het vlak van programmatie en infrastructuur van gemeenschapsvoorzieningen starten (zie Task Force Brussel, januari 2012);
- De Brusselnorm wordt verhoogd met de Brusselcoëfficiënt om rekening te houden met de meerkost van de Brusselse context omwille van de armoedeproblematiek, de hogere kosten op het gebied van infrastructuur, de bijkomende behoeften aan omkadering voor het personeel in het meertalige aanbod en binnen een specifieke context;

- Stedenfondsmiddelen worden niet enkel voor stadsontwikkeling ingezet maar in gelijke mate voor het creëren of versterken van hefboomen, tools en kansen voor maatschappelijk kwetsbare groepen;
- Cofinanciering met de Commission communautaire française (COCOF), Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) of met de lokale besturen moet mogelijk zijn op vraag van het werkveld en de wil weerspiegelen om te komen tot een Brussels welzijnsbeleid.

- **Participatief, transparant en duurzaam Brussels beleid**

De welzijnssector speelt een centrale rol in het ondersteunen van personen in moeilijkheden voor het bekomen en behouden van een basislevenskwaliteit en de toeleiding naar huisvesting, gezondheid, onderwijs, werk, ... De welzijnssector houdt daardoor de vinger aan de pols van de drempels in de eigen sector en de belendende sectoren. De sector wil zijn expertise delen als partner in het welzijnsbeleid, waardoor het draagvlak en de efficiëntie verhoogt.

Participatie

- Via diverse adviesorganen en overlegstructuren van de VGC met een duidelijk mandaat;
- Via de aanwezigheid van één of meer vertegenwoordigers met ervaring en kennis van de Brusselse realiteit in werkgroepen en/of adviesraden die zowel de Vlaamse overheid als de VGC adviseert over een Brussels beleid (Brusseltoets);
- Samen met de Franstalige en bicommunautaire welzijnssector om advies uit te brengen aan permanente interkabinettenwerkgroep (IKW) voor een Brussels armoedebeleid;
- Er wordt bovendien werk gemaakt van een armoedetoets waar niet alleen de hulpverleners maar ook de kwetsbare doelgroepen gehoord worden.

Transparant

De Vlaamse Gemeenschap en de VGC gaan voor een overzichtelijke beleidsnota 'Welzijn' 2014 - 2019, waarin de lijnen worden uitgezet en doelstellingen en gewenste resultaten worden bepaald voor een duurzaam welzijnsbeleid. Deze nota dient als leidraad voor al de beleidsbeslissingen. Alle beslissingen worden geargumenteed.

- De Vlaamse regering houdt in haar beleid rekening met de Brusselse eigenheid. Voorbereidend beleidsonderzoek belicht niet enkel de Vlaamse situatie maar brengt ook de specificiteit van de grootstedelijke en institutionele context van Brussel in kaart;
- Het domein Welzijn krijgt binnen het VGC-beleid een evenwaardige positie naast Gezondheid, Onderwijs en Opleiding, Cultuur, Jeugd en Sport;
- De beleidsnota 'Welzijn, Gezondheid en Gezin' omvat de volledige welzijnssector en geeft alle hulpverleningsvormen een plaats;

- Convenanten tussen VGC en de welzijnsactoren zijn een goed werkinstrument indien ze in samenspraak worden opgesteld, voldoende structurele ruimte voorzien en niet worden ondergraven door bijkomende ad hoc opdrachten zonder extra middelen;
- De verantwoording van het beleid van de overheid en de voorzieningen vertrekt van de meerwaarde ervan voor de hulpvrager/cliënt. Kwalitatieve indicatoren primeren op kwantitatieve.

Duurzaam

De begeleiding van mensen in moeilijkheden is een werk van lange adem. Het vertrouwen dat wordt opgebouwd, moet vertaald worden naar een duurzame hulpverlening en netwerking. Dit is enkel haalbaar wanneer welzijnsactoren deel uitmaken van een duidelijk welzijnsbeleid en werkkader dat in voldoende middelen voorziet voor het aantrekken en behouden van ervaren medewerkers en expertise.

- Dienst- en hulpverlening aan personen in een precaire leefsituatie kan niet gegoten worden in projecten van een jaar;
- Door pilootprojecten kan snel worden ingespeeld op signalen, nieuwe vragen en gewijzigde noden. Methodieken of nieuwe hulpverleningsvormen die hun meerwaarde aantonen moeten structureel worden ingebouwd;
- Bij de beslissingen in het kader van de ‘vermaatschappelijking van de zorg’ wordt rekening gehouden met de draagkracht van:
 - o kwetsbare hulpvragers/cliënten met een zwak sociaal netwerk;
 - o (eerstelijns)welzijnssector die bij het vermaatschappelijken van de zorg in andere sectoren vaak als (officieel) vangnet fungeert;
- Organisaties worden tijdig geïnformeerd over hun opdrachten en de bijhorende financiële middelen. Er moet vermeden worden dat medewerkers in opzeg worden geplaatst omdat er geen zicht is op subsidies voor het volgende werkjaar;
- Een correcte enveloppefinanciering houdt rekening met de indexering en de anciënniteit van het personeel. Enkel op die manier kunnen ervaren medewerkers en expertise behouden worden.

Brussel

Het Brussels Gewest bestaat uit meer gemeenschappen dan de Franstalige en Nederlandstalige. De welzijnssector staat open voor iedereen die zich tot één van zijn organisaties om hulp wendt. Om de sector in deze opdracht te ondersteunen, moeten de Brusselse overheden nauwer samenwerken en het eigen institutionele kader overstijgen.

DE WELZIJNSSECTOR Kiest
VOOR EEN SOLIDAIRE SAMENLEVING,
ZONDER SOCIALE UITSLUITING.
VOOR WELKE MAATSCHAPPIJ Kiest U?

Met dit memorandum nemen CAW Brussel (een fusie van CAW Archipel en CAW Mozaïek), Samenlevingsopbouw Brussel en de Brusselse Welzijns- en gezondheidsRaad het initiatief om de aandacht te vestigen op de welzijnssector. In 2014 willen deze organisaties een proces opzetten waarbij de welzijnsactoren samen nadenken over een duurzaam Brussels welzijnsbeleid. Idealiter worden daar ook het beleidsverantwoordelijken bij betrokken. In het najaar van 2014 worden de voorlopige conclusies voorgesteld en afgetoetst tijdens een Welzijnscongres. Dit memorandum is de eerste stap in het denkproces.

Contactadres: Brusselse Welzijns- en gezondheidsRaad, Lakensestraat 76/3, 1000 Brussel,
T: 02 414 15 85, M: memorandum@bwr.be, W: www.bwr.be